

Viešojo erdvėje skelbiama, kad Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA-KŠS) deleguotai Ritai Tamašunienei tapus Vidaus reikalų ministre daugiau dėmesio sulauks regioninės politikos klausimai. Naujoji ministrė kalba apie siekius stiprinti savivaldą, tačiau ar tai neapsivers aukštyn kojom – drįsčiau suabejoti.

Visų pirma, savivaldos stiprinimo nereiktų tapatinti su savivaldos galių didinimu ir platesnių teisių savivaldai suteikimu. Tai iš esmės du skirtingi dalykai. Dabartinės tendencijos savivaldoje aiškiai signalizuoja apie didelius iššūkius demokratijai bei oligarchinių tendencijų vystymąsi Lietuvos miestuose. Remiantis Vyriausios rinkimų komisijos duomenimis, po šiais metais įvykusių savivaldos rinkimų, net septyniolikoje savivaldybių (iš šešiasdešimties) absoliučią daugumą tarybose užsitikrino viena politinė jėga, kas išryškina tarybos mažumos teisių bei nuomonių pliuralizmo savivaldybėse užtikrinimo svarbą, tuo pačiu identifikuoja kitą labai svarbų – sveikos politinės konkurencijos trūkumo aspektą.

Sutikite, kad dešimtmečiais nesikeičiantys vietiniai "vadukai" su laiku tampa tiesiog nepakeičiami, kas savaime nėra gerai. Pavyzdžiai: Druskininkuose, Širvintose, Vilniaus rajone, Panevėžyje, Kaune ar Šiauliuose rodo, kad prie dabartinės teisinės bazės, savivaldai suteikus daugiau galių, tiesiog prieitume liepto galą. Jau dabar turime apgailėtinai gėdingų pavyzdžių, kuomet vienas kurorto "caras" dėl kažkieno privataus intereso prie Vijūnėlės šokdina visą Šalį, kėsindamasis į pamatinius konstitucinius teisinės Valstybės principus. Net nenoriu įsivaizduoti kas būtų, jeigu tokie veikėjai prisidengdami savivaldai suteiktomis teisėmis galėtų dar labiau realizuoti savo asmeninius interesus.

Reikia pripažinti, kad skirtingai besiformuojančios savivaldybių valdymo tradicijos, demografinė situacija, skirtingas savivaldybių tarybų darbo reglamentas, prasta savivaldybių tarybų priimamų sprendimų ir administracijos veiksmų kontrolė, ydinga įstatyminė bazė sudaro sąlygas formotis situacijoms, kuomet iškyla realus pavojus demokratinėms vertybėms ir asmens teisių bei laisvių apsaugai.

Savivaldos stiprinimą aš suprantu, kaip stabdžių ir atsvarų sistemos (ang. cheks and balances) bei realios kontrolės mechanizmo savivaldybių rėmuose kūrimą, Vyriausybės atstovų depolitizavimą, merų kadencijų skaičiaus iš eilės ribojimą, skaidrių rinkimų užtikrinimą, o apie didesnių teisių savivaldai suteikimą galima diskutuoti tik tuomet, kai bus tinkamai subalansuoti įstatymai ir realiai įgyvendinami Vietos savivaldos principai, nesuteikiant galimybių piktnaudžiauti valdžia.

Ar Lietuvos lenkų rinkimų akcijai su Vilniaus rajono "bastionu" priešakyje priklausanti

naujai paskirta ministrė suinteresuota tikrosios savivaldos stiprinimu – parodys tik laikas.

Karolis Kaklys

Druskininkų savivaldybės tarybos narys, teisės mokslų doktorantas

Straipsnyje yra pateikiama autoriaus nuomonė.

